

ਇੰਸਟੀਟ੍ਰੂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਐਂਡ ਆਨਰਜ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼ (IIHS)

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ

ਸਕੀਮ ਆਫ਼ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਲੋਬਸ

ਬੀ. ਏ. (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਪੰਜਾਬੀ (ਚੌਣਵੀਂ)

ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਐੱਸ (ਚੌਣ ਆਧਾਰਤ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਪੱਧਰੀ), LOCF

ਸੇਸ਼ਨ 2020-21 ਤੋਂ ਲਾਗੂ

**INSTITUTE OF INTEGRATED STUDIES
KURUKSHETRA UNIVERSITY KURUKSHETRA**

Scheme of Examination & Syllabus

B. A. (Programme) Panjabi (Elective)

CBCS (Choice Based Credit System), LOCF

To be implemented w.e.f Session 2020-21 (in Phased Manner)

ਕੋਰਸ ਕੋਡ (Course Code)	ਕੋਰਸ ਦਾ ਨਾਮ (Subject)	ਕ੍ਰੈਡਿਟ (Credits)	ਪੀਰੀਅਡ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫ਼ਤਾ (Periods Per Week)	ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਸਕੀਮ (Scheme of Examination)			
				ਪ੍ਰੀਖਿਆ (Theory)	ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ Internal Assesment	ਕੁੱਲ ਅੰਕ (Total Marks)	ਸਮਾਂ (Time)
ਸਮੇਸਟਰ ਪਹਿਲਾ (Semester I)							
B-PBI(E)-CC-101	ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ, ਇਕਾਂਗੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Aadhunik Punjabi Kavita, Ikangi Ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
B-PBI(E)-AECC102	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ (Punjabi Bhasha : Mudhli Jaan-Pachhan)	02	02	40	10	50	02 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਦੂਜਾ (Semester II)							
B-PBI(E)-CC-201	ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Punjabi Galap Ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
B-PBI(E)-AECC-202	ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਾ : ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ (Punjabi Sabhyachar Ate Lok Prampra : Sankhep Jaan-Pachhan)	02	02	40	10	50	02 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਤੀਜਾ (Semester III)							
B-PBI(E)-CC-301	ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ, ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Madhkali Punjabi Kaav, Swaijiwani Ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
B-PBI(E)-SEC-302	ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ (Filmsazi da Hunar : Adhyayan Ate Sikhhlai)	02	02	40	10	50	02 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਚੌਥਾ (Semester IV)							
B-PBI(E)-CC-401	ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Haryana Da Punjabi Sahit Ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
B-PBI(E)-SEC-402	ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ (Media Ate Jan-Sanchar : Adhyayan Ate Sikhhlai)	02	02	40	10	50	02 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਪੰਜਵੀਂ (Semester V)							
B-PBI(C)-SEC-501	ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ	02	02	40	10	50	02 Hrs

	(Sirjnatmak Lekhan da Hunar : Adhyan Ate Sikhlai)						
B-PBI(E)-DSE-502-A	ਪੰਜਾਬੀ ਦਲਿਤ ਸਾਹਿਤ (Punjabi Dalit Sahit)	06	06	120	30	150	03 Hrs
B-PBI(E)-DSE-502-B	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਰੀ ਸਾਹਿਤ (Punjabi Nari Sahit)						
B-PBI(E)-GE-503	ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Gurbani Ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਛੇਵਾਂ (Semester VI)							
B-PBI(C)-SEC-601	ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ (Natak Ate Rangmanch Da Hunar : Adhyayan Ate Sikhlai)	02	02	40	10	50	02 Hrs
B-PBI(E)-DSE-602-A	ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (Parvazi Punjabi Sahit)	06	06	120	30	150	03 Hrs
B-PBI(E)-DSE-602-B	ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ (Pakistani Punjabi Galap)						
B-PBI(E)-GE-603	ਪੰਜਾਬੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Punjabi Lammi Kavita Ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਇੰਸਟੀਟ੍ਯੂਟ ਆਫ ਇੰਡੋਨੈੱਚਰ ਐਂਡ ਆਨਰਜ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼ (IIHS) ਦੇ ਬੀ. ਏ. ਆਰਟਸ, ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਔਐਸ (CBCS) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜੇ (LOCF)

1	ਮਾਨਵ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਾਤ੍ਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
2	ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬਦਲਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਮਾਪਾਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਕੌਸ਼ਲ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
3	ਮਾਨਵ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
4	ਗਿਆਨ ਪੱਧਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਦਿੱਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਪਰਖ-ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉੱਚਿਤ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
5	ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
6	ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਹਮਈ ਵੇਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ, ਲਿਖਣ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
7	ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀ ਵਾਂਗ ਅਨੁਸਾਸਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ/ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
8	ਬਾਰਜ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤਿਗਤ ਰੂਪ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ/ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੀ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਉਪਰੰਤ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜੇ :

1. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਿਆਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
4. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ/ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।
5. ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ, ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਵੇਚਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬੋਧ ਹੋਵੇਗਾ।
7. ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਲਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।
8. ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦਿੱਸ਼ਟੀ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
9. ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਚੇਟਕ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਗਹਿਨ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
10. ਸਾਹਿਤਕ ਸੁਹਜ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਮੁੱਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੌਧਿਕ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
11. ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾਈ ਕੌਸ਼ਲ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਅਨੁਵਾਦ, ਪੱਤਰਕਾਰਿਤਾ, ਮੀਡੀਆ, ਰੰਗਮੰਚ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
12. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸਾਂਝ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

Semester : I
B-PBI (E) CC-101

**ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ, ਇਕਾਂਗੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Adhunik Panjabi Kavita, Ikangi Ate Viharak Punjabi)**

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਮੱਸਿਆ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕਾਂਗੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਇਕਾਂਗੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਨਾਨਵ-ਪੜਨਾਵ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ, ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਅਖਾਣ, ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਵਰੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਪ ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਫਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕਾਂਗੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ/ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ/ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹ/ ਇਕਾਂਗੀ ਸੰਗ੍ਰਹ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਵਿ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਗੀ ਖੇਡਣ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. **ਕਾਵਿ ਨਾਦ** (ਚੋਣਵਾਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹ) ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ। (ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕੌਮਲ, ਪਾਸ਼, ਸ. ਸ. ਮੀਸ਼ਾ— ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਵੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ)
- 1.1 ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤੱਤ
- 1.2 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 1.3 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਲਾ ਪੱਖ
- 1.4 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 1.5 ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ
- 1.6 ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 1.7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. **ਇਕਾਂਗੀ ਬਹੁ-ਰੰਗੀ** (ਚੋਣਵਾਂ ਇਕਾਂਗੀ ਸੰਗ੍ਰਹ) ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਬਲਵੰਦੀਰ ਸਿੰਘ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ।
- 2.1 ਇਕਾਂਗੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 2.2 ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ
- 2.3 ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼
- 2.4 ਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ
- 2.5 ਪਾਤਰ ਉਸਾਰੀ
- 2.6 ਰੰਗਮੰਚੀ ਸਾਰਬਕਤਾ
- 2.8 ਇਕਾਂਗੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 2.7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਨਾਂਵ ਅਤੇ ਪੜਨਾਂਵ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.2 ਕਿਰਿਆ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.3 ਅਖਾਣ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਾਣ, ਅਖਾਣ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ
- 3.4 ਮੁਹਾਵਰਾ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰੇ, ਅਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ
- 3.5 ਦਫਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਸ. ਸ. ਖਹਿਰਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
2. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ	ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006

ਦਫਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Official Terminology)

1. Accountant	ਲੇਖਾਕਾਰ
2. Acknowledgement	ਪਹੁੰਚ ਰਸੀਦ
3. Action	ਕਾਰਵਾਈ
4. Administration	ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ
5. Advance	ਪੇਸ਼ਗੀ
6. All concerned to note	ਸਮੂਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੋਟ ਕਰਨ
7. Agreement	ਸਮਝੌਤਾ
8. Allocation	ਮਿਲੀ ਰਕਮ
9. Allotment	ਵੰਡ
10. Allowance	ਭੱਤਾ
11. Amount	ਰਕਮ/ਰਾਸ਼ੀ
12. Annual	ਸਾਲਾਨਾ
13. Applicant	ਪ੍ਰਾਰਥਕ
14. Application	ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ-ਪੱਤਰ
15. Appointing Authority	ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ
16. Appointment	ਨਿਯੁਕਤੀ
17. Approval	ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
18. Approximate	ਲਗਭਗ
19. Arrears	ਬਕਾਇਆ
20. As desired	ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ
21. As early as possible	ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ
22. Assessment	ਮੁੱਲ-ਨਿਰਧਾਰਣ
23. Assistant	ਸਹਾਇਕ
24. As the case may be	ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਹੋਵੇ
25. Attached here with	ਨਾਲ ਨੱਥੀ
26. Attendance	ਹਾਜ਼ਰੀ

27.	Attention is invited	ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
28.	Attested copy	ਤਸਦੀਕੀ-ਨਕਲ
29.	At your earliest convenience	ਜਿਤਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ
30.	Audit	ਲੇਖਾ ਪੜਤਾਲ
31.	Authorities	ਅਧਿਕਾਰੀ-ਵਰਗ
32.	Balance	ਬਕਾਇਆ
33.	Based on facts	ਤੱਥ-ਆਧਾਰਿਤ
34.	Basic Pay	ਮੂਲ ਵੇਤਨ
35.	Bill	ਬਿੱਲ
36.	Book post	ਬੁੱਕ-ਪੋਸਟ
37.	Both day inclusive	ਦੋਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਸਮੇਤ
38.	Branch	ਸ਼ਾਖਾ
39.	Bring to notice	ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ
40.	Brought forward	ਪਿਛਲਾ ਜੋੜ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣਾ
41.	Calculation	ਹਿਸਾਬ
42.	Capital	ਪੁੰਜੀ/ਸਰਮਾਇਆ
43.	Carbon Copy	ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ
44.	Cash Book	ਰੋਕੜ/ਵਹੀ/ ਕੈਸ਼ ਬੁੱਕ
45.	Cashier	ਖਜ਼ਾਨਚੀ
46.	Cash memo	ਨਕਦ ਪੱਤਰ
47.	Casual Leave	ਸਬੱਬੀ ਛੁੱਟੀ
48.	Catalogue	ਸੂਚੀ ਪੱਤਰ
49.	Checked and found correct	ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਠੀਕ ਨਿਕਲਿਆ
50.	Cheque	ਚੈਕ
51.	Circular	ਗਲੌਟੀ ਚਿੱਠੀ
52.	Claim	ਦਾਅਵਾ
53.	Clerical Staff	ਕਲਰਕ/ਅਮਲਾ
54.	Come into force	ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ
55.	Category	ਵਰਗ
56.	Come into Operation	ਚਾਲੂ ਹੋਣਾ
57.	Compensation	ਮੁਆਵਜ਼ਾ
58.	Compensatory leave	ਇਵਜ਼ੀ ਛੁੱਟੀ
59.	Competent Authority	ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ
60.	Compliance	ਪਾਲਣਾ
61.	Compulsory Retirement	ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾ ਨਵਿਰਤੀ
62.	Concurrence	ਸਹਿਮਤੀ/ ਸੰਮਤੀ
63.	Conduct	ਆਚਰਣ/ ਵਿਹਾਰ
64.	Confidential	ਗੁਪਤ

65.	Contingency	ਅਚਾਨਕੀ
66.	Conveyance Allowance	ਸਵਾਰੀ ਭੱਤਾ
67.	Copy	ਨਕਲ ਉਤਾਰਾ
68.	Copy enclose for ready reference	ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ
69.	Cost Price	ਲਾਗਤ ਮੁੱਲ
70.	Counter foil	ਪ੍ਰਤਿਪੇਜ
71.	Counter signature	ਪ੍ਰਤਿ ਹਸਤਾਖਰ
72.	Daily Wages	ਦਿਹਾੜੀ
73.	Damage	ਨੁਕਸਾਨ
74.	Dated	ਮਿਤੀ
75.	Day Book	ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ
76.	Dealing Assistant	ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਹਾਇਕ
77.	Dear Mr.	ਪਿਆਰੇ ਸ਼੍ਰੀ
78.	Dearness Allowance	ਮਹੀਂਗਾਈ ਭੱਤਾ
79.	Delay Regretted	ਦੇਰੀ ਲਈ ਖਿਮਾ
80.	Demy-official (D.O.) Letter	ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ
81.	Departmental Action	ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ
82.	Deputation Allowance	ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਭੱਤਾ
83.	Dispatch Clerk	ਡਿਸਪੈਚ ਕਲਰਕ
84.	Discrepancies may be reconciled	ਫਰਕ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
85.	Document	ਦਸਤਾਵੇਜ਼
86.	Documentary proof	ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ
87.	Draft for Approval	ਪਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਖਰੜਾ
88.	Early action will be appreciated	ਛੇਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ
89.	Early orders are solicited	ਆਗਿਆ ਲਈ ਸ਼ੀਘਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ
90.	Earned Leave	ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ
91.	Efficiency bar	ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਰੋਕ
92.	Eligible	ਪਾਤਰ/ਯੋਗ
93.	Embezzlement	ਗ਼ਾਬਨ
94.	Employee	ਕਰਮਚਾਰੀ
95.	Enclosure	ਨੱਥੀ-ਪੱਤਰ
96.	Endorsement	ਪਿੱਠਾਂਕਣ
97.	Entry	ਦਾਖਲਾ
98.	Essential qualification	ਲਾਜ਼ਮੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ
99.	Estimate	ਅਨੁਮਾਨ
100.	Evaluation	ਮੁਲਾਂਕਣ/ ਮੁਲਅੰਕਣ

Semester : I
B-Pbi (E) AECC-102
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
(Punjabi Bhasha : Mudhli Jaan Pachhan)

ਸਮਾਂ : 2 ਘੰਟੇ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 2

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ : 10)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ, ਅੱਖਰ ਬੋਧ, ਵਾਕ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਲੇਖ ਰਚਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਲੇਖਨ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਿਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਧੁਨੀ/ ਅੱਖਰ ਬੋਧ
- 1.1 ਅੱਖਰਾਂ/ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
- 1.2 ਅੱਖਰ ਉਚਾਰਣ
- 1.3 ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਗਾਖਰ
- 1.4 ਸਵਰ-ਵਿਅੰਜਨ
- 1.5 ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਨਿਯਮ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. ਸ਼ਬਦ ਬੋਧ ਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ
  - 2.1 ਸ਼ਬਦ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਤਰ,
  - 2.2 ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ (ਅਗੇਤਰ, ਪਿਛੇਤਰ)
  - 2.3 ਵਿਆਕਰਣ ਸ਼ਬਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ-ਨਾਂਵ, ਪੜਨਾਂਵ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ, ਸਬੰਧਕ, ਯੋਜਕ, ਵਿਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਕਲਜ਼ (ਨਿਪਾਤ) ਦੀ ਸੰਬੰਧਪੱਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਸਰਾ

3. ਵਾਕ ਬੋਧ ਅਤੇ ਅਰਥ ਬੋਧ
- 3.1 ਵਾਕ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਾਕ ਰਚਨਾ
- 3.2 ਵਾਕ ਵੰਡ
- 3.3 ਅਰਥ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਰਥਾਵਲੀ (ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਰੋਧਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਪਰੀਤਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਸ. ਸ. ਖਹਿਰਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
2. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ	ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪੀਮਾਨ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
4. Gurinder Singh Mann	An Introduction to Punjabi Punjabi University, Patiala

Semester : II
B-PBI (E) CC-201
ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Punjabi Galap ate Viharak Punjabi)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150
(ਪੋਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਮੱਸਿਆ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਅਗੇਤਰ ਪਿਛੇਤਰ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਾਰਥਕ, ਵਿਧੀਤਾਰਥਕ ਅਤੇ ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਕ ਅਤੇ ਉਪ-ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਧੁਨਿਕ ਗਲਪ (ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ) ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਗਲਪ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ (ਨਾਵਲ)

1. **ਏਹੁ ਹਮਾਰਾ ਜੀਵਣਾ**, ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਆਰਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
ਨਾਵਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ
- 1.2 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 1.3 ਨਾਗੀ ਸੰਵੇਦਨਾ
- 1.4 ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਣ
- 1.5 ਪੰਜਾਬੀ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ
- 1.6 ਲੇਖਿਕਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 1.7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਕਹਾਣੀ)

2. **ਕਥਾ ਯਾਤਰਾ** (ਚੋਣਵਾਂ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹ), ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ਨ ਕੌਰ, ਪਥਲੀਕੇਸ਼ਨ
ਬਿਊਰੋ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ।
- 2.1 ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 2.2 ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ
- 2.3 ਕਥਾਨਕ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ
- 2.4 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 2.5 ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਣ
- 2.6 ਕਹਾਣੀ ਜੁਗਤਾਂ
- 2.7 ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 2.8 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਅਗੇਤਰ ਪਿਛੇਤਰ
- 3.2 ਸਮਾਨਾਰਥਕ, ਵਿਪਰੀਤਾਰਥਕ ਅਤੇ ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ
- 3.3 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ
- 3.4 ਸਬੰਧਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.5 ਦਫ਼ਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ	ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1995
2. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਹਰਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਅਧਿਐਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1986
3. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ	ਨਾਵਲ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2002
4. ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ	ਬਿਰਤਾਤਕ ਗਲਪ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1993

5. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ (ਸੰਪਾ.)   ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਸਰਵੇਖਣ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1974
6. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ   ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
7. ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਕ   ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮ., ਲੁਧਿਆਣਾ, 1988
8. ਜਸਪਾਲ ਕਾਂਗ   ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਗਲਪ ਸ਼ਾਸਤਰ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1995
9. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ   ਨਾਵਲ ਦੀ ਵਿਧਾ
ਲੋਕਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
10. -ਊਹੀ-   ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਵਿਧਾ
ਲੋਕਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
11. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ   ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ
ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1978
12. ਟੀ. ਆਰ. ਵਿਨੋਦ   ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਅਧਿਐਨ
ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1988
13. ਧਨਵੰਤ ਕੌਰ   ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ : ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਧਿਐਨ
ਆਰਸੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
14. -ਊਹੀ-   ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ਾਸਤਰ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 2014
15. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ   ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
16. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ   ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2013
17. ਰਜਨੀਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ   ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2020
18. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ   ਖੋਜ ਪਤਿਕਾ (ਗਲਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 19
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1982
19. ਸ. ਸ. ਖਹਿਰਾ   ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
20. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ   ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
21. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ   ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ
ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006

ਦਫਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Official Terminology)

1. Exercise of Powers	ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤੋਂ
2. Ex-Officio	ਪਦਵੀ ਕਾਰਣ
3. Facts and Figures	ਤੱਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ
4. File	ਮਿਸਲ/ ਫਾਈਲ
5. Financial Year	ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ
6. For Comments	ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ
7. For disposal	ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ
8. For information	ਸੂਚਨਾ ਲਈ
9. Formal Approval	ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
10. For Strict Compliance	ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਪਾਲਣਾ ਲਈ
11. Gazette Holiday	ਗਜ਼ਟਿੰਡ ਛੁੱਟੀ
12. Grant-in-aid	ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ
13. Have no comments to make	ਕਿਸੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
14. Head clerk	ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਲਰਕ
15. Head of Account	ਲੇਖੇ ਦੀ ਮੱਦ
16. Held in abeyance	ਰੋਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ
17. Herewith enclosed	ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ
18. Honorarium	ਮਾਨ ਭੇਂਟ
19. I am directed	ਨਾਲ ਹਿਦਾਇਤ ਹੋਈ ਹੈ
20. Implement	ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ
21. In accordance with	ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ
22. In addition to	ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
23. In advance	ਅਗੇਤੀ
24. Increment	ਸਾਲਾਨਾ ਤਰੱਕੀ
25. Initial pay	ਆਰੰਭਕ ਤਨਖਾਹ
26. Inland letter	ਅੰਤਰਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰ
27. In order to merit	ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ
28. In respect of	ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ
29. Interim pay	ਅੰਤਰਿਮ
30. Intimation	ਇਤਲਾਹ
31. In the light of	ਇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ
32. Irregularity	ਬੇਨਿਯਾਮੀ
33. Joining date	ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਮਿਤੀ
34. Joining report	ਸੇਵਾ ਇਤਲਾਹ

35. Joining Time	ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਮਾਂ
36. Kindly Acknowledge Receipt	ਕਿਰਪਾ ਪਹੁੰਚ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ
37. Leave not due	ਨਾ ਬਣਦੀ ਛੁੱਟੀ
38. Leave with pay	ਤਨਖਾਹ ਸਹਿਤ ਛੁੱਟੀ
39. Leave preparatory to retirement	ਨਵਿਰਤੀ ਪੂਰਵ ਛੁੱਟੀ
40. Length of service	ਸੇਵਾ ਕਾਲ
41. Maintenance Allowance	ਨਿਰਵਾਹ ਭੱਤਾ
42. May be filed	ਫਾਈਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
43. Medical Certificate fitness	ਭਾਕਟਰੀ ਅਰੋਗਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ
44. Memorandum	ਯਾਦ ਪੱਤਰ
45. Minimum	ਘੱਟੋ ਘੱਟ
46. Ministerial Staff	ਦਫਤਰ ਅਮਲਾ
47. Misappropriation	ਖਿਆਲਾਤ
48. Miscellaneous	ਛੁੱਟਕਲ
49. Modification	ਤਰਮੀਮ
50. Necessary action	ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ
51. Non Official	ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ
52. Noted	ਨੋਟ ਕੀਤਾ
53. Notification	ਅਧਿਸੂਚਨਾ
54. Noting and Drafting	ਇੱਧਣੀ ਤੇ ਲੇਖਨ
55. Office Order	ਦਫਤਰੀ ਹੁਕਮ
56. Official Correspondence	ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ
57. Officiating Allowance	ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਬੀ ਭੱਤਾ
58. Out today	ਅੱਜ ਹੀ ਭੇਜੋ
59. Paper under consideration	ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪੱਤਰ
60. Pay bill	ਵੇਤਨ-ਬਿੱਲ
61. Pay scale	ਵੇਤਨਮਾਨ
62. Pending decision	ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੱਕ
63. Personal file	ਨਿੱਜੀ ਮਿਸਲ
64. Please discuss	ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਆਓ
65. Please expedite	ਛੇਤੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇ
66. Please speak	ਗੱਲ ਕਰੋ
67. Prescribed form	ਨਿਯਤ ਫਾਰਮ
68. Probation	ਅਜਮਾਇਸ਼
69. Procedure	ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ
70. Promotion	ਤਰੱਕੀ

71. Recurring	ਆਵਰਤੀ
72. Refund	ਧਨ ਵਾਪਸੀ
73. Reinstatement	ਬਹਾਲੀ
74. Reminder	ਚਿਤਾਵਨੀ ਪੱਤਰ
75. Registration	ਤਿਆਗ ਪੱਤਰ
76. Retrenchment	ਛਾਂਟੀ
77. Returns	ਵਿਵਰਣ
78. Rough Copy	ਕੱਚੀ ਨਕਲ
79. Rules and Regulations	ਨਿਯਮ ਤੇ ਵਿਨਿਯਮ
80. Sanction	ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
81. Service Book	ਸੇਵਾ-ਪੱਤਰੀ
82. Stock Taking	ਮਾਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ
83. Submitted for information	ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੈ
84. Subordinate staff	ਅਧੀਨ ਅਮਲਾ
85. Suspension	ਮੁਅੱਤਲੀ
86. Temporary Appointment	ਆਰਜੀ ਨਿਯੁਕਤੀ
87. Through Proper Channel	ਯੋਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ
88. Time barred	ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਿਆ
89. Top Priority	ਪਹਿਲ/ ਅਗੇਤ
90. Top Secret	ਅਤਿ ਗੁਪਤ
91. True Copy	ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ
92. Urgent	ਤੁਰੰਤ/ ਜ਼ਰੂਰੀ
93. Voucher	ਵਾਉਚਰ
94. Waiting list	ਉਡੀਕ-ਸੂਚੀ
95. With effect from	ਮਿਤੀ ਤੋਂ
96. With Reference	ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ
97. With retrospective effect	ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਲਾਗੂ
98. Yours faithfully	ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ
99. Yours sincerely	ਹਿੱਤੂ
100. Clerical Error	ਲਿਖਾਈ ਭੁੱਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ : ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
(Punjabi Sabhyachar Ate Lok Prampraa : Sankhep Jaan Pchhan)

ਸਮਾਂ : 2 ਘੰਟੇ

ਕੈਡਿਟ : 2

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 10)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਰਾਹੀਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸੂਰਪ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ
- 1.1 ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਲੱਛਣ
- 1.2 ਲੋਕਧਾਰਾ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤੱਤ
- 1.3 ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਅੰਤਰ ਨਿਖੇੜ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ
- 2.1 ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ
- 2.2 ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ

3. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ
- 3.1 ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਰੀਤ,

- 3.2 ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤੀ ਰਿਵਾਜ
3.3 ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸ਼ਤਕਾਂ

1. ਸੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ **ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ**
ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁੱਕ ਟ੍ਰੈਸਟ, ਇੰਡੀਆ, 1999
2. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਸਮੀਖਿਆ**
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2012
3. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ **ਲੋਕਯਾਨ ਅਧਿਐਨ**
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
4. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ **ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ
5. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ**
ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
6. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ **ਲੋਕਯਾਨ ਸ਼ਾਸਤਰ**
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
7. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ**
ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1999
8. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ **ਲੋਕਧਾਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ**
ਪੈਪਸੂ ਬੁੱਕ ਡਿਪੂ, ਪਟਿਆਲਾ, 1998
9. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਠਲ ਅਤੇ
ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ**
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2003
10. Harjeet Singh Gill **Folk Art of the Punjab**
Punjabi University, Patiala

ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ, ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Madhkali Panjabi Kav, Swajivni ate Viharak Panjabi)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੋਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਕਾਵਿ ਦੇ ਸੁਭਾਅ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕਤਾ/ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ/ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਵੈਜੀਵਨੀਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ (ਛੇ), ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ-ਅਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ (ਛੇ), ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ (ਛੇ), ਉਪ-ਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਛੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਪਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਗੁਰਮਤਿ, ਸੂਫ਼ੀ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਪਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ (ਕਵਿਤਾ)

1. **ਕਾਵਿ ਜੋੜਾ** (ਚੌਣਵਾਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹ), ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰੋ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਬਰਾਇ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ।
- 1.1 ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤੱਤ
- 1.2 ਗੁਰਮਤਿ, ਸੂਫ਼ੀ, ਕਿੱਸਾ ਅਤੇ ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
- 1.3 ਗੁਰਮਤਿ, ਸੂਫ਼ੀ, ਕਿੱਸਾ ਅਤੇ ਵਾਰ : ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਅਧਿਐਨ
- 1.4 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 1.5 ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ
- 1.6 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 1.7 ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਕਾਵਿ ਰੂਪ : ਵਿਧਾਗਤ ਅੰਤਰ ਨਿਖੇੜ
- 1.8 ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖ
- 1.9 ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਵੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 1.10 ● ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਸਵੈਜੀਵਨੀ)

2. **ਮੈਂ ਸਾਂ ਜੱਜ ਦਾ ਅਰਦਲੀ**, ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣਵੀ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2004
- 2.1 ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 2.2 ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ
- 2.3 ਸਫ਼ਲ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਖ
- 2.4 ਵਾਰਤਕ ਸੈਲੀ
- 2.5 ਭਾਸ਼ਾ ਸੈਲੀ
- 2.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ
- 3.2 ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਨੇਮ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ ਬੋਧ
- 3.3 ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ
- 3.4 ਛੰਦ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.5 ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਸ. ਸ. ਖਹਿਰਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
2. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ	ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Literary Terminology)

1. Abstract	ਸੂਬਮ
2. Absurd	ਊਲ-ਜਲੂਲ / ਅਸੰਗਤ
3. Accent	ਸੁਰਦਬਾ/ਲਹਿਜਾ
4. Actor	ਅਦਾਕਾਰ
5. Adoption	ਅਪਨਾਊਣਾ
6. Adaptation	ਅਨੁਕੂਲਤਾ/ਰੂਪਾਂਤਰ
7. Aesthetic	ਸੁਹਜ
8. Aesthetics	ਸੁਹਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ / ਸੁਹਜਵਾਦ
9. Analysis	ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
10. Annotation	ਟੀਕਾ
11. Anthologist	ਸੰਗ੍ਰਹੀ-ਕਰਤਾ
12. Anthology	ਸੰਗ੍ਰਹੀ
13. Aptitude	ਭੁਚੀ
14. Architect	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ
15. Artistically	ਕਲਾ ਪੱਖ ਤੋਂ
16. Atheism	ਨਾਸਤਿਕਤਾ
17. Assonance	ਸੁਰ ਸਮਾਨਤਾ
18. Auditorium	ਸਰੋਤਾ-ਭਵਨ
19. Autobiography	ਸਵੈਜੀਵਨੀ
20. Ballad	ਗਾਥਾ
21. Bibliography	ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ
22. Biography	ਜੀਵਨੀ
23. Blank Verse	ਮੁਕਤ-ਕਾਵਿ
24. Brevity	ਸੰਖੇਪਤਾ
25. Brochure	ਪੁਸਤਿਕਾ
26. Catharsis	ਭਾਵ ਵਿਰੋਚਨ
27. Characterization	ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਣ
28. Chorus	ਸਮੂਹ ਗੀਤ
29. Chronology	ਕਾਲਕ੍ਰਮ
30. Clarification	ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ
31. Climax	ਸਿਖਰ

32. Comedy	ਸੁਖਾਂਤ
33. Commentary	ਭਾਸਣ
34. Communism	ਸਾਮਵਾਦ
35. Concept	ਸੰਕਲਪ
36. Conflict	ਦਵੰਦ
37. Consonant	ਵਿਆੰਜਨ
38. Contemporary	ਸਮਕਾਲੀ
39. Content	ਵਸਤੂ
40. Criterion	ਕਸਟੀ/ ਮਾਪਦੰਡ
41. Critic	ਆਲੋਚਕ
42. Critical	ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ
43. Cynicism	ਸਨਕੀ ਹੋਣਾ
44. Definition	ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
45. Dialect	ਉਪਭਾਸ਼ਾ
46. Dialogue	ਵਾਰਤਾਲਾਪ
47. Director	ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ
48. Drama	ਨਾਟਕ
49. Dramatist	ਨਾਟਕਕਾਰ
50. Duet Song	ਦੁਗਾਣਾ
51. Ego	ਹਉਮੈ
52. Elegy	ਸ਼ੋਕ ਗੀਤ
53. Element	ਤੱਤ
54. Eloquence	ਖੁਸ਼-ਬਿਆਨੀ/ ਸੁਭਾਸ਼ਣ
55. Emotional	ਭਾਵੁਕ/ ਜਜ਼ਬਾਤੀ
56. Epic	ਮਹਾਂਕਾਵਿ
57. Essay	ਨਿਬੰਧ
58. Etymology	ਨਿਰੁਕਤ
59. Example	ਮਿਸਾਲ/ ਉਦਾਹਰਣ
60. Existentialism	ਹੋਂਦਵਾਦ/ ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ
61. Expression	ਪ੍ਰਗਟਾਅ
62. Expressionism	ਅਭਿਵਿਆਨਾਵਾਦ
63. Facility	ਸਹੂਲਤ
64. Fantasy	ਕਲਪਨਾ
65. Fatalism	ਭਾਗਵਾਦ/ ਭਰੋਸਾਵਾਦ/ ਹੋਣੀਵਾਦ
66. Farce	ਸਾਂਗ
67. Feudalism	ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ/ ਸਾਮੰਤਵਾਦ

68.	Fiction	ਗਲਪ
69.	Figure of speech	ਅਲੰਕਾਰ
70.	Folklore	ਲੋਕਧਾਰਾ / ਲੋਕਯਾਨ
71.	Folksong	ਲੋਕਗੀਤ
72.	Free verse	ਮੁਕਤ-ਕਾਵਿ
73.	Form	ਤ੍ਰੂਪ
74.	Genius	ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ੀਲ
75.	Genealogy	ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ
76.	Glossary	ਸ਼ਬਦ ਸੂਚੀ
77.	Hereditary	ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ
78.	Histrionics	ਸਵਾਂਗ ਕਲਾ
79.	Humanism	ਮਾਨਵਵਾਦ
80.	Idea	ਵਿਚਾਰ
81.	Idealism	ਵਿਚਾਰਵਾਦ/ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ
82.	Ideology	ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
83.	Illusion	ਭਰਮ
84.	Imagery	ਬਿੱਬਾਵਲੀ
85.	Imagination	ਕਲਪਨਾ
86.	Imitation	ਨਕਲ
87.	Impressionism	ਪ੍ਰਭਾਵਵਾਦ
88.	Impulse	ਮਨੋ-ਤਰੰਗ
89.	Individual	ਵਿਅਕਤੀ
90.	Individualism	ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ
91.	Inferiority complex	ਹੀਣ ਭਾਵ
92.	Instinct	ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
93.	Journalism	ਪੱਤਰਕਾਰੀ
94.	Legend	ਦੰਤ ਕਥਾ
95.	Liberalism	ਊਦਾਰਵਾਦ
96.	Linguistics	ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ
97.	Linguistics continuity	ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ
98.	Literal	ਸ਼ਾਬਦਿਕ
99.	Literature	ਸਾਹਿਤ
100.	Lyrical Poetry	ਸਰੋਦੀ ਕਾਵਿ

Semester : III
B-PBI(E)-SEC-302
ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ
(Filmsazi Da Hunar: Adhyan Ate Sikhlaei)

ਸਮਾਂ : 2 ਘੰਟੇ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 2

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਟ : 10)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ, ਕੋਰੀਓਗਰਾਫੀ, ਸਿਨਮੈਟੋਗਰਾਫੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਸੰਵਾਦ ਲੇਖਣ ਦੀ ਗਹਿਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫਿਲਮ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਫਿਲਮ ਰਿਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

- 1 ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ
  - 1.1 ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ : ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
  - 1.2 ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ : ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਝੁਕਾਮ
  - 1.3 ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ : ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

- 2.1 ਨਾਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- 2.2 ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਜਾਂ ਸਿਨਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫਰ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- 2.3 ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ/ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ
- 2.4 ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ
- 2.5 ਫਿਲਮ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਣ
- 2.6 ਸੰਵਾਦ ਲੇਖਣ
- 2.7 ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ
- 2.8 ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਕਾਸਟਿੰਗ, ਹੈਂਡਲਿੰਗ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ

3. ਮੜੀ ਦਾ ਦੀਵਾ (ਫਿਲਮ, 1989), ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਡਿਊਸਰ ਰਵੀ ਮਲਿਕ
  - 3.1 ਫਿਲਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ/ ਰਿਵਿਊ
  - 3.2 ਆਧਾਰਤ ਨਾਵਲ (ਮੜੀ ਦਾ ਦੀਵਾ) ਤੋਂ ਫਿਲਮੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ- ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
  - 3.3 ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ
  - 3.4 ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਬਖਸ਼ਿੰਦਰ, ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ, ਕਲਮਿਸਤਾਨ, 2-ਨਿਊ ਦਿਓਲ ਨਗਰ, ਜਲੰਧਰ, 2010
2. Jasbir Kaur (Dr.), **Punjabi samaj Ate Media**, Publication Bureau, punjabi University, patiala, 2014
3. ਬਲਜਿੰਦਰ ਨਸਰਾਲੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੋਮਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ (ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਦਰਭ), ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

**ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Haryana Da Panjabi Sahit Ate Viharak Punjabi)**

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਟਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਰੰਗਮੰਚੀ ਸਾਰਬਕਤਾ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾਟਕ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਟਕਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਕ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਯੋਜਕ, ਉਪ-ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਅਲੰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਪਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਤੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਾਉਣਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਬਣੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਸਮਝਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ (ਕਵਿਤਾ)

1. **ਪਰਵਾਜ਼**, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2012
- 1.1 ਕਵਿਤਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ
- 1.2 ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਜਨਮ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ
- 1.3 ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ
- 1.4 ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ
- 1.5 ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 1.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਕਹਾਣੀ)

2. **ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਲੱਗਦੈ**, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪ, ਅਦਬੀ ਪ੍ਰਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮਾਨਸਾ, 2016
- 2.1 ਨਾਟਕ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 2.2 ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਜਨਮ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ
- 2.3 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰ
- 2.4 ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 2.5 ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ
- 2.6 ਨਾਟਕੀ ਜੁਗਤਾਂ/ ਰੰਗਮੰਚੀ ਸਾਰਬਕਤਾ
- 2.7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਕਾਰਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.2 ਯੋਜਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ
- 3.3 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਿਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ
- 3.4 ਅਲੰਕਾਰ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.5 ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ, ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
2. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸੌਢੀ (ਸੰਪਾ.), ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
3. ਸ. ਸ. ਖਿਹਿਗਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ : ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
4. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੋਸ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
5. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ, ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
6. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2011

ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Literary Terminology)

1. Morphology	ਤੁਪ ਵਿਗਿਆਨ, ਭਾਵਾਂਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ
2. Maxim	ਕਹਾਵਤ
3. Melodious	ਮਧੁਰ
4. Metaphor	ਤੁਪਕ
5. Metaphysical	ਪਰਾਈਡਿਕ
6. Meter	ਛੰਦ
7. Modernity	ਆਧੁਨਿਕਤਾ
8. Modernism	ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ
9. Monologue	ਮਨਵਚਨ ਜਾਂ ਇਕਵਚਨੀ
10. Mystical	ਰਹਸ਼ਸਤੀ
11. Mysticism	ਰਹਸ਼ਵਾਦ
12. Mythology	ਮਿਥਿਹਾਸ
13. Nationalism	ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ
14. Naturalism	ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦ
15. Note	ਟਿੱਪਣੀ
16. Novelist	ਨਾਵਲਕਾਰ
17. Novelette	ਛੋਟਾ ਨਾਵਲ
18. Obsolete	ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ
19. Obscene	ਅਸ਼ਲੀਲ
20. Opera	ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ
21. Optimist	ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ
22. Originality	ਮੌਲਿਕਤਾ
23. Orthodox	ਕੱਟੜਪੰਥੀ
24. Paradox	ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ
25. Paragraph	ਪੈਰੂ
26. Parody	ਨਕਲ, ਵਿਅੰਗ ਕਾਰਵਿ
27. Pathetic	ਭਾਵ ਭਰਮ
28. Pathos	ਕਰੁਣਾ ਰਸ
29. Personality	ਵਿਅਕਤੀਤਵ
30. Personification	ਸਮੂਰਤੀਕਰਨ
31. Pessimist	ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ
32. Philologist	ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ
33. Phoneme	ਧੁਨੀਗ੍ਰਾਮ
34. Phonetic law	ਧੁਨੀ ਨਿਯਮ

35.	Phonology	ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ
36.	Playwright	ਨਾਟਕਕਾਰ
37.	Poetical Insight	ਕਾਵਿਕ ਸੂਝ
38.	Poetical Effect	ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ
39.	Polyglot	ਬਹੁਭਾਸ਼ੀ
40.	Suffix	ਪਿਛੇਤਰ
41.	Prefix	ਅਗੇਤਰ
42.	Progressive	ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ/ਅਗਾਂਹਵਿਧੂ
43.	Prose	ਵਾਰਤਕ
44.	Producer	ਨਿਰਮਾਤਾ
45.	Production	ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ
46.	Prosody	ਪਿੰਗਲ
47.	Psycho-Analysis	ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
48.	Realism	ਯਥਾਰਥਵਾਦ
49.	Rhetoric	ਅਲੰਕਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰ
50.	Rhyme	ਬਾਲਗੀਤ
51.	Rhythm	ਲੈਅ
52.	Romanticism	ਤੁਮਾਂਸਵਾਦ
53.	Satire	ਵਿਅੰਗ
54.	Skepticism	ਸੰਕਾਵਾਦ
55.	Script	ਲਿਪੀ
56.	Secularism	ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ
57.	Semantics	ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ
58.	Sensibility	ਸੰਵੇਦਨਾ
59.	Sensitivity	ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ
60.	Smile	ਉਪਮਾ
61.	Size	ਆਕਾਰ
62.	Socialism	ਸਮਾਜਵਾਦ
63.	Soliloquy	ਇਕੋਵਚਨ/ ਮਨੋਵਚਨੀ
64.	Spiritualism	ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ
65.	Stage	ਰੰਗ-ਮੰਚ
66.	Stream of consciousness	ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਵਾਹ
67.	Structure	ਸੰਰਚਨਾ/ਬਣਤਰ
68.	Style	ਸੈਲੀ
69.	Sublime	ਊਦਾਤ
70.	Syllable	ਅੱਖਰ

71. Symbolism	ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ
72. Synopsis	ਆਰਜ਼ੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ
73. Syntax	ਵਾਕ-ਰਚਨਾ/ਵਾਕ-ਵਿਚਾਰ
74. Synthesis	ਸੰਸਲੋਸ਼ਣ
75. Tactile image	ਸਪਰਸ਼-ਬਿੰਬ
76. Technique	ਵਿਧੀ
77. Terminology	ਪਾਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ
78. Tradition	ਪਰੰਪਰਾ
79. Traditionalism	ਪਰੰਪਰਾਵਾਦ
80. Translation	ਅਨੁਵਾਦ
81. Treatise	ਨਿਖੰਧ
82. Unities	ਏਕਤਾਵਾਂ
83. Unity of action	ਕਾਰਜ ਦੀ ਏਕਤਾ
84. Unity of Impression	ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਏਕਤਾ
85. Unity of Space	ਸਥਾਨ ਦੀ ਏਕਤਾ
86. Unity of Time	ਸਮੇਂ ਦੀ ਏਕਤਾ
87. Utilitarianism	ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ
88. Verse	ਪਦ
89. Versatile	ਸਰਬਾਰੀ
90. Villain	ਖਲਨਾਇਕ
91. Vision	ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
92. Visual Image	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਰਤ, ਬਿੰਬ
93. Vocabulary	ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼
94. Vowel	ਸਵਰ
95. Vulgarity	ਆਸਲੀਲਤਾ
96. Work	ਕਾਰਜ, ਕੰਮ, ਰਚਨਾ

Semester : IV
B-PBI (E)-SEC-402

ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ
(Media Ate Jan-Sanchar Da Hunar : Adhyan Ate Sikhlai)

ਸਮਾਂ : 2 ਘੰਟੇ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 2

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 10)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਪਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

- 1.1 ਮੀਡੀਆ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ, ਸੁਰੂਪ ਤੇ ਸੰਕਲਪ
- 1.2 ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਦਾਂ (Terminology) / ਸੰਕਲਪ
- 1.3 ਮੀਡੀਆ : ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- 1.4 ਪਿੰਟ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ : ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਾਸ
- 1.5 ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

- 2.1 ਜਨ-ਸੰਚਾਰ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤੱਤ
- 2.2 ਜਨ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ
- 2.3 ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- 2.4 ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ
- 2.5 ਨਵੇਂ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ

ਯੂਨਿਟ ਡੀਜਾ

3. ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ : ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਖ
  - 3.1 ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ
  - 3.2 ਰੋਡੀਓ ਜਾਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ
  - 3.3 ਰੋਡੀਓ ਜਾਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਲਈ ਵਿਗਿਆਪਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ
  - 3.4 ਐਂਕਰਿੰਗ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਤਰਾ, ਸੰਚਾਰ, ਮਦਾਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ, 2005
2. ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.), ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2013
3. ਨਵਨਿੰਦਰਾ ਬਹਿਲ (ਸੰਪਾ.), ਰੰਗਮੰਚ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਾਟਕ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
4. ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ (ਸੰਪਾ.), ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

Semester : V
B-PBI (E)-SEC-501

ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ
(Creative Writing : Study and learning Skill)

ਸਮਾਂ : 2 ਘੰਟੇ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 2
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ : 10)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਪਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ
- 1.1 ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੁਕਤੇ
- 1.2 ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ
- 1.3 ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 1.4 ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਲੇਖਣ- ਕਵਿਤਾ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਟਕ
- 1.5 ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾ : ਪਿੰਟ ਮੀਡੀਆ
- 2.1 ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ
- 2.2 ਡੀਚਰ ਲੇਖਣ
- 2.3 ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੇਖਣ
- 2.4 ਵਿਗਿਆਪਨ ਲੇਖਣ

2.5 ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲੇਖਣ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ

3. ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾ : ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ
- 3.1 ਖੁਬਰਾਂ ਲੇਖਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.2 ਐਂਕਰਿੰਗ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.3 ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.4 ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.5 ਵਿਗਿਆਪਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.), ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
2. ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ, ਮੀਡੀਆ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ, ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਪ੍ਰਬਲੀ ਰਾਜ ਥਾਪਰ, ਸੰਚਾਰ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ

Semester : V
B-PBI (E)-DSE-502-A
ਪੰਜਾਬੀ ਦਲਿਤ ਸਾਹਿਤ
(Punjabi Dalit Sahit)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੋਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਦਲਿਤ ਦਿਸ਼ਟੀ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ/ ਸਮੱਸਿਆ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਲਿਤ, ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ, ਦਲਿਤ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਦਲਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਦਲਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਦਲਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੰਜਾਬੀ ਦਲਿਤ ਦੀ ਅੰਤਰਗਤ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : (ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਚਿੰਤਨ)

1. ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਚਿੰਤਨ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1. ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਰੂਪ

- 1.2 भारती जाती अਤੇ ਵਰਣ ਵੰਡ
- 1.3 ਦਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ : ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਅੰਬੇਦਕਰਵਾਦ
- 1.4 ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ, ਦਲਿਤ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ
- 1.5 ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ
- 1.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਦਲਿਤ ਕਵਿਤਾ)

2. ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, **ਕੰਮੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ**, ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1987
- 2.1 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰ
- 2.2 ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ
- 2.3 ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ
- 2.4 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 2.5 ਕਵੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 2.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਦਲਿਤ ਕਹਾਣੀ)

3. ਅਤਰਜੀਤ, **ਸ਼ਬਤੇ ਕਦਮ**, ਬਲਗਾਜ ਸਾਹਨੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬਠਿੰਡਾ, 2009
- 3.1 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 3.2 ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ
- 3.3 ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ
- 3.4 ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
- 3.5 ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 3.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬੱਤਰਾ (ਸੰਪਾ.), **ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ**, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
2. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, **ਦਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ**, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2004
3. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, **ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤ ਅਤੇ ਜਮਾਤ**, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2013
4. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਸਰੋਕਾਰ, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
5. ਭੀਮਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, **ਦਲਿਤ ਚਿੰਤਨ : ਮਾਰਕਸੀ ਪਰਿਪੇਖ**, ਕੰਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਜਲੰਧਰ
6. ਰੌਣਕੀ ਰਾਮ, **ਦਲਿਤ ਚੇਤਨਾ : ਸਰੋਤ ਤੇ ਸਰੂਪ**, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2010
7. ਰੌਣਕੀ ਰਾਮ, **ਦਲਿਤ ਪਛਾਣ : ਮੁਕਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ**, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012

Semester : V
B-PBI (E)-DSE-502-B
ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਰੀ ਸਾਹਿਤ
(Punjabi Nari Sahit)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਨਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਨਾਰੀ ਚੇਤਨਾ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਰੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਨਾਰੀ ਚੇਤਨਾ/ ਸਮੱਸਿਆ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰੀਵਾਦ, ਨਾਰੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਨਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਨਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਨਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤ ਦੀ ਅੰਤਰਮਨ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : (ਨਾਰੀ ਵਾਦ)

1. ਨਾਰੀ ਵਾਦ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1 ਨਾਰੀ ਵਾਦ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੰਤਰ
- 1.2 ਨਾਰੀ ਵਾਦ ਅਤੇ ਨਾਰੀ ਮੁਕਤੀ ਮਾਡਲ

- 1.3 नारी लिखउ दा मसਲਾ
- 1.4 भਾਰਤੀ ਨਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਰੀਵਾਦ
- 1.5 ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਨਾਰੀਵਾਦ
- 1.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਨਾਰੀ ਕਵਿਤਾ)

2. ਪਾਲ ਕੌਰ, **ਇੰਝ ਨਾ ਮਿਲੀ**, ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ, 1999
- 2.1 ਨਾਰੀ ਸੰਵੇਦਨਾ
- 2.2 ਕਾਵਿ ਜੁਗਤਾਂ
- 2.3 ਵਿਹਾਰਕ ਸਮੀਖਿਆ
- 2.4 ਕਾਵਿ ਸਰੋਕਾਰ
- 2.5 ਕਵਿਤਰੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 2.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਨਾਰੀ ਕਹਾਣੀ)

3. ਨਿਰਮਲ ਜਸਵਾਲ, **ਮੱਛੀਆਂ ਕੱਚ ਦੀਆਂ**, ਲੋਕਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2004
- 3.1 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 3.2 ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ
- 3.3 ਨਾਰੀ ਸੰਵੇਦਨਾ
- 3.4 ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
- 3.5 ਲੇਖਿਕਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 3.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਅਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਨਾਰੀ ਕਾਵਿ-ਚਿੰਤਨ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਡਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. ਆਸ਼ਾ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਨਾਰੀ ਸ਼ਸ਼ਕਤੀਕਰਣ : ਵਿਮਰਸ਼ ਏਵਮ ਯਥਾਰਥ, ਪੁਆਇੰਟਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਜੈਪੁਰ, 2004
3. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਨਾਰੀਵਾਦ, ਲੋਕਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
4. ਮਾਨਚੰਦ ਖੰਡਲਾ, ਮਹਿਲਾ ਅੰਤ ਬਦਲਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵੇਸ਼, ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਪਬਲਿਸ਼ਰ, ਜੈਪੁਰ, 2012
5. ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਅੰਰਤ ਤੇ ਦਲਿਤ ਹਾਸ਼ਮੀਆਗਤ ਪ੍ਰਵਚਨ : ਨਵ-ਇਤਿਹਾਸਵਾਦੀ ਪਰਿਪੇਖ, ਲੋਕਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
6. ਵਨੀਤਾ, ਨਾਰੀਵਾਦ ਤੇ ਸਾਹਿਤ, ਅਜੰਤਾ ਬੁੱਕਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਦਿੱਲੀ, 2002

Semester : V
B-PBI (E)-GE-503
ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Gurbani ate Viharak Punjabi)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਪਾਕਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਕਲਾਤਮਕ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਵਾਕ, ਵਾਕਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਪਵਾਕ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਵੰਡ, ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਵਾਕ ਰਚਨਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ, ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਤਰਤੀਬ ਅਤੇ ਉਪ-ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਕ ਸ਼ੁੱਧੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਦੇ ਵਿੰਡਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ, ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ (ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ)

1. ਗੁਰਬਾਣੀ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1 ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ
- 1.2 ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ
- 1.3 ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
- 1.4 ਨਿੱਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ
- 1.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ)

2. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ
- 2.1 ਵਿਸ਼ੈਗਤ ਅਧਿਐਨ
- 2.2 ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ
- 2.3 ਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਖ
- 2.4 ਪਉੜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ
- 2.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਵਾਕ, ਵਾਕੰਸ਼ ਅਤੇ ਉਪਵਾਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰੂਪ
- 3.2 ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਵੰਡ : ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.3 ਵਾਕ ਰਚਨਾ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ : ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਧੇਅ
- 3.4 ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਤਰਤੀਬ
- 3.5 ਵਾਕ ਸ਼ੁਝੀ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਨ, ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ
2. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਪਾਰਗਾਮੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਨਵੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿੰਗਲ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ
4. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਸਿਧਾਂਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਨਿਊ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ, ਜਲੰਧਰ

ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਹੁਨਰ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ
(Natak Ate Rangmarch Da Hunar : Adhyan Ate Sikhlai)

ਸਮਾਂ : 2 ਘੰਟੇ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 2

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

(ਪੇਪਰ : 40, ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਟ : 10)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਪੜ੍ਹਨ, ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਵਿਉਂਤਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਟਕ ਲਈ ਸੰਵਾਦ ਲੇਖਣ ਦੀ ਗਹਿਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਮੰਚੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ
- 1.1 ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਸਬੰਧ
- 1.2 ਨਾਟ-ਵਿਧਾ ਦੀਆਂ ਰੰਗਮੰਚੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- 1.3 ਪਾਤਰ ਉਸਾਰੀ, ਅਦਾਕਾਰੀ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਗੀਹਰਸਲਾਂ
- 1.4 ਨਾਟ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. ਨਾਟਕ ਵਿਧਾ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਿਉਂਤਕਾਰ
- 2.1 ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਰੋਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- 2.2 ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ ਵੇਗੀਏਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਰੋਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- 2.3 ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਵਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
- 2.4 ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸ-ਕੁਸ਼ਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵ
- 2.5 ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਮੰਚ ਸੱਜਾ ਦਾ ਰੋਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ

3. ਮੰਚੀ ਅਭਿਆਸ
- 3.1 ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ
- 3.2 ਲੇਖਣ ਹੁਨਰ-ਸਕਰਿਪਟ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ
- 3.3 ਅਭਿਨੈ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.4 ਵੇਸ-ਭੂਸ਼ਾ, ਮੇਕਅਪ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ

ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਸਤਰਕਾਂ

1. ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਨਾਟ ਚਿੰਤਨ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
2. ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰਾਕ, ਰੰਗਮੰਚ ਚਿੰਤਨ, ਗਰੇਸੀਆਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਨਵਨਿੰਦਰਾ ਬਹਿਲ, ਰੰਗਮੰਚ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਾਟਕ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
4. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਂਗਟ, ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
5. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਬਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਐਂਡ ਸੰਜ, ਦਿੱਲੀ

Semester : VI
B-PBI (E)-DSE 602-A
ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ
(Parvasi Punjabi Sahit)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6
ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150
(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਪਰਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਕਵੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਪਰਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ/ ਸਮੱਸਿਆ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਪਰਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : (ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ)

1. ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1 ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ
- 1.2 ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ

- 1.3 ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਮੂਲ ਸਰੋਕਾਰ
- 1.4 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਪਰਵਾਸੀ ਕਵਿਤਾ)

2. ਮਹਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, **ਬਿਨ ਬਰਸਾਤੀ ਮੇਲਾਂ**, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2017
- 2.1 ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 2.2 ਪਰਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ
- 2.3 ਕਾਵਿ ਜੁਗਤਾਂ
- 2.4 ਵਿਹਾਰਕ ਸਮੀਖਿਆ
- 2.5 ਕਾਵਿ ਸਰੋਕਾਰ
- 2.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਪਰਵਾਸੀ ਕਹਾਣੀ)

3. ਗੁਰਮੀਤ ਪਨਾਗ, **ਮੁਰਗਾਬੀਆਂ**, ਐਸਥੈਟਿਕ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਲੁਧਿਆਣਾ, 2018
- 3.1 ਕਹਾਣੀ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਲੱਛਣ
- 3.2 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗਤ ਸਰੋਕਾਰ
- 3.3 ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ
- 3.4 ਪਰਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ
- 3.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਅਕਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ, ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ : ਨਵੇਂ ਪਾਸਾਰ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. ਸ. ਪ. ਸਿੰਘ, ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2004
4. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2012
5. ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਾਹਿਤ, ਲੋਕਾਇਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1998
6. ਦੇਵਿੰਦਰ ਚੰਦਨ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
7. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਮੁੱਲ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮਦਾਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ
8. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਰਤਾਂਤ, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2005
9. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ, ਖੋਜ ਪਤਿੰਕਾ (ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 40, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000
10. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.), ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ,
13. -ਉਹੀ-, ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011

Semester : VI
B-PBI (E)-DSE 602-B
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ
(Pakistani Punjabi Galap)

ਕੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਸਮੱਸਿਆ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਚੈ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ : (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ)

1. ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ
- 1.2 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ

- 1.3 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ
- 1.4 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਵਲ)

2. ਮੁਦੱਸਰ ਬਸ਼ੀਰ, ਕੌਣ, ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸਮਾਣਾ, 2018
- 2.1 ਨਾਵਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 2.2 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 2.3 ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ
- 2.4 ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਣ
- 2.5 ਕਥਾਨਕ
- 2.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਹਾਣੀ)

3. ਨੈਣ ਸੁਖ (ਮੂਲ ਲੇਖਕ), ਆਈ ਪੁਰੇ ਦੀ ਵਾਅ, ਲਿੱਪੀਆਂਤਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ, ਸੱਚਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ , ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2019
- 3.1 ਕਹਾਣੀ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਲੱਛਣ
- 3.2 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗਤ ਅਧਿਐਨ
- 3.3 ਬਿਰਤਾਂਤਰ ਜੁਗਤਾਂ
- 3.4 ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ
- 3.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਜਾਮੇਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.)	ਖੋਜ ਪਤਿੰਕਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 37 ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000
2. ਇੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ (ਸੰਪਾ.)	ਸ਼ਬਦ ਬੂੰਦ (ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਪੰਜਾਬ
3. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਅਤੇ ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.)	ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2001
4. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ	ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, 1998
5. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ	ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਾਇਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
6. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ	ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਇੱਕ ਪਰਿਚਯ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ਾ ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1998
7. ਜਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ	ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2001

Semester : VI
B-PBI (E)-GE 603
ਪੰਜਾਬੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Punjabi Lammi Kavita ate Viharak Punjabi)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਰੂਪਾਕਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ/ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਕਲਾਤਮਕ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹਨ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਪਨ ਰਚਨਾ, ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ/ ਭਾਸ਼ਾ, ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ (ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ)

1. ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ : ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 1.1 ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਜੁਗਤ
- 1.2 ਕਾਵਿ ਬਿੰਬ
- 1.3 ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ
- 1.4 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ)

2. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ, **ਕੁੱਝ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀ**, ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ
- 2.1 ਕਾਵਿ ਕਲਾ
- 2.2 ਕਾਵਿ ਰੂਪਾਕਾਰ
- 2.3 ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
- 2.4 ਹਿੰਸਾ ਅਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸੰਵਾਦ
- 2.5 ਕਾਵਿ ਵਿਧੀ
- 2.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ
- 3.2 ਵਿਗਿਆਪਨ ਰਚਨਾ
- 3.3 ਬੋਲੀ/ ਭਾਸ਼ਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਭੇਦ
- 3.4 ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.5 ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਰ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਨ, ਗਰਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, 2006
2. ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ